

**Spontaanien vapaaehtoisten
vastaanotto 21.1.2022**

Tervetuloa!

- **Pidäthän kameran ja mikin pois päältä silloin, kun sinulla ei ole puheenvuoroa**
- **Puheenvuoron saa viittaamalla**
- **Myös chatissa voi keskustella**
- **Webinaari nauhoitetaan, nauhoite ja koulutusmateriaali lisätään [Rednettiin](#)**

Webinaarit

- [3.3. Tavoitteet valmiusharjoituksen suunnittelussa: Mitä ja miksi harjoitellaan?](#)
- [7.3. Kaikki osana valmiutta – ja valmiusharjoitusta](#)
- [15.3. Alla som en del av beredskapen och beredskapsövningen](#)
- [21. 3 Punaisen Ristin rooli ja toiminta evakuointitilanteessa](#)
- [28.3. Henkinen tuki evakuointitilanteessa](#)
- [29.3. Röda Korsets uppgifter vid evakueringstillfällen](#)
- [7.4. Tilannekuvan ylläpito](#)
- [19.4. Suojelu ja yhdenvertaisuus](#)
- [24.5. Valmiusharjoituksen päätöswebinaari](#)

Suoja 2022 järjestetään 6.-7.5.

- Harjoitukseen on aikaa noin 3 kuukautta
- Harjoituksen aihe on auttamisvalmius evakuointitilanteessa
 - Tarvitaan esimerkiksi tulipalon, vesiliikenneonnettomuuden tai laajamittaisen maahantulon aikana
 - Viranomaiset pyytävät usein Punaisen Ristin apua evakuointitilanteissa

Kuva: SPR/ Vesa-Matti Väärä

Suoja 2022 toteutus

- Paino osastoalueiden ja osastojen järjestämissä harjoituksissa
- Harjoituksen toteuttamiseen tehdään osastoille kaksi harjoitusmallia
 - 1. harjoitusmalli on tueksi käytännön harjoitusta suunnittelevalle osastolle
 - 2. harjoitusmalli on pöytäharjoitus, eli teoriassa ja ryhmässä keskustellen tehtävä johtamisharjoitus
- Harjoituksen voi suunnitella myös itse
- Piiri tukee suunnittelussa
- Osastojen "[ilmoittautuminen](#)" käynnissä

Punainen Risti

Spontaanit vapaaehtoiset

**Niki Haake
Arsi Veikkolainen**

SUOJA
— 2022 —

Spontaanit vapaaehtoiset Webinaariohjelman

1. Aloitussanat
2. Käsitteet ja määritelmät. Mitä tarkoitamme, kun puhumme spontaaneista vapaaehtoisista?
3. Miksi meidän tulee huomioida spontaanit vapaaehtoiset toiminnassamme?
 - Vapaaehtoisresurssit ja niiden riittävyys
 - Ihmisten auttamishalun kanavointi
 - Viranomaisten tukeminen

TAUKO

4. Esimerkkitapauksia spontaanien vapaaehtoisten hyödyntämisestä.
 - Lyhytkestoinen auttamistilanne pieni (tulipalo kerrostalo)
 - Lyhytkestoinen auttamistilanne suuri (evakuointi kemikaalivuoto, asuinalue)
 - Pitkäkestoinen auttamistilanne (laaja-alainen maahanmuutto)
5. Ryhmätöiden purku ja toimintamalli spontaanien vapaaehtoisten huomioimiseksi
6. Toimintamallin läpikäynti
 - yleinen
 - haastattelupohja
7. Loppukeskustelu

Yleistä

- Spontaaneilla vapaaehtoisilla tarkoitetaan yksittäisiä henkilöitä tai ryhmiä, jotka aktivoituvat auttamaan halutessaan vaikuttaa johonkin teemaan tai pidempikestoiseen tilanteeseen (esim. rasismi, korona, laajamittainen maahanmuutto) tai meneillään olevaan auttamistilanteeseen (esim. kadonneen etsintä, laaja evakuointi).
- Vapepan osalta spontaaneilla tarkoitetaan operaatioihin tulevia hälytettyjen hälytysryhmien ulkopuolisia auttamaan tarjoutuvia henkilöitä. He voivat olla paikallisia asukkaita tai myös järjestöjen koulutettuja toimijoita.

Yleistä jatkuu...

- Usein spontaanit vapaaehtoiset ilmestyvät konkreettisesti auttamispaikalle, mutta vähintään yhtä usein he ryhmäytyvät ja suunnittelevat toimintaansa somessa – erityisesti Facebookissa.
- Spontaanit vapaaehtoiset tulee nähdä resurssina. He voivat olla myös haaste menestyksekkäälle auttamistyölle.
- Punaisen Ristin ja Vapepan lähtökohtana on, että spontaanit vapaaehtoiset ovat osa nykyistä toimintaympäristöämme ja että meidän on järjestöinä kyettävä vastaamaan spontaanin vapaaehtoistoiminnan asettamaan haasteeseen. Tämän toiveen ovat esittäneet myös viranomaiset.

Yleistä jatkuu...

- Spontaanien vapaaehtoisten motivaatiot vaihtelevat. Tulee kuitenkin lähteä siitä,, että spontaanit vapaaehtoiset ovat auttamishaluisia ihmisiä siinä missä koulutetut vapaaehtoisetkin.
- Spontaaneja voi olla tarpeen jaotella ryhmiin esimerkiksi sen mukaan, mikä vapaaehtoisia motivoi ja miten he ovat organisoituneet.
- Spontaaneiden vapaaehtoisten ottamisesta mukaan operaatioon päättää tilannetta johtava viranomainen. Lähtökohtaisesti kaikki auttamistilanteisiin mukaan tulevat spontaanit kohdataan, kirjataan, pikakoulutetaan ja hyödynnetään tehtävässä.

Yleistä jatkuu...

- Mitä voimme tehdä, jotta spontaanien vapaaehtoisten auttamisen halu saadaan kanavoitua järkevällä ja turvallisella tavalla?
- Tavoite on saada spontaanit vapaaehtoiset mukaan jatkossa hälytysryhmätoimintaan.
- Käytännössä spontaaneja vapaaehtoisia varten tarvitaan kullekin hälytystehtävälle vastuhenkilö, joka huolehtii spontaanien vastaanottamisesta.

Taustaa: Vapepan poliisisopimus ja ohje

- Sopimus: "Vapaaehtoisjärjestöihin kuulumattomien etsijöiden (ns. spontaanit etsijät) mahdollisesta käytöstä etsintätehtävässä päättää etsintää johtava poliisimies ja muussa avustustehtävässä päällystöön kuuluva poliisimies."
- Ohje: "Vapaaehtoisorganisaatiota johtava henkilö huolehtii siitä, että toimintaan osallistuvat henkilöt suoriutuvat tehtävästä ja että heidän käytettävissään olevat välineet ovat kunnossa."

Miksi spontaanit tulee huomioida toiminnassa?

Miksi spontaaneista puhutaan nyt?

- Vapaaehtoisuus näyttää kehittyvän suuntaan, jota tutkijat ovat kuvanneet refleksiiviseksi vapaaehtoisuudeksi.
- Suuret dramaattiset tapahtumat, jotka aiheuttavat joukkovahinkoja tai suurta tuhoa, saavat aina väestön liikkeelle.
- Myös pienimuotoisemmat tapahtumat, kuten etsinnät ja paikalliset tulvat, saavat ihmiset osallistumaan.

Miten se liittyy meihin?

- Vapaaehtoisresurssit ja niiden riittävyys
- Ihmisten auttamishalun kanavointi
- Viranomaisten tukeminen

Henkilöstöressurssien riittävyys eri tilanteissa

- Vapaaehtoisten määrä
 - Vapaaehtoisten jaksaminen
 - Vapaaehtoisten osaaminen?
-
- Tavanomaiset tehtävät
 - Poikkeukselliset tehtävät
 - Häiriötilanteet

Esimerkkejä

- Maaliskuussa 2014 2,3 miljoonaa ihmistä liittyi kadonneen Malaysian Airlinesin lennon etsintään skannaamalla yli 24 000 neliökilometriä satelliittikuvia.

Vapaaehtoisuus yksilön kiinnostuksen ilmaisuna

- Ruotsissa kesällä 2014 ja kesällä 2018 riehuneet metsäpalot osoittivat, että apuaan tarjoavat ihmiset ovat erittäin kiinnostuneita auttamaan.
- Kansalaisten osallistuminen on keskeinen periaate riskien vähentämisessä ja resilienssin kehittämisessä.
- Toiminta auttaa ihmisiä jaksamaan ja vahvistaa voimavaroja kriisissä.
- Vapaaehtoinen saa osallistumisestaan merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemuksia, mikä voi parantaa hänen omaa terveyttään.

Viranomaisten tukeminen

- Viranomaiset eivät ole riittävästi varautuneet ihmisten auttamishalun kanavoimiseen.
- Viranomaisten voimavarat on suunnattuna muualle. Viranomaisten toiminnan mahdollistaminen.
- Ei-toivotut lahjoitukset voivat vaatia resurssien käyttöä niiden hoitamiseen tai hävittämiseen.

Valtakunnallinen ohje pelastuslaitoksille vapaaehtoisten voimavarojen hyödyntämiseksi pelastustoiminnassa

- Pelastuslaitoksen tulisi valmiussuunnittelussaan huomioida mahdollisuus spontaanien vapaaehtoisten aktivoitumiseen suuronnettomuus tai häiriötilanteissa.
- Pelastuslaitoksen tulisi määrittää ennakolta tarvittavat toimenpiteet spontaanien ohjaamiseen ja koordinointiin.
- Järjestäytyneitä ja koulutettuja vapaaehtoisia voidaan käyttää apuna spontaaneiden vapaaehtoisten koordinoinnissa.

Spontaanit auttajina

- Menti.com **7976 9805**
- <https://www.menti.com/tiwzep8td6>

Purku

TAUKO 10 min

Skenaariot

- Kerrostalopalo
- Kemikaalivuoto
- Laaja maahanmuutto

Skenaario 1. Kerrostalopalo

- Sunnuntaina aamuyöllä kello 2:00 **kerrostalon tulipalo**. Asukkaat on evakuoitu ulos.
- Kerrostalosta on evakuoitu kaikkiaan **kymmenen perhettä**, joista kolme on maahanmuuttajataustaisia.
- Sosiaalipäivystys on saatu kiinni mutta on toisella tehtävällä ja saapuu vasta myöhemmin.
- **Neljä henkilöä on vastannut hälytykseen** ja saapunut paikalle
- Tulipalopaikalla vapaaehtoisten luokse saapuu, **viisi paikalle sattunutta henkilöä**

Skenaario 2. Kemikaalionnettomuus

- kemikaalivuoto kello 13:00
- Asukkaille (n 400) suojaväistön kaupungin jalkapallohalliin.
- Viereisen Mutaharjun asuinalueen asukkaat suojautumaan sisätiloihin.
- Tehtävänä on auttaa kaupungin viranomaisia suojaväistön kohteeksi joutuneiden ihmisten auttamisessa jalkapalloareenalle perustetussa evakuointikeskuksessa. Tehtävä jatkuu yön yli
- Vapaaehtoisia on tullut paikalle mukavasti noin 20 henkeä, mutta tehtävää on niin paljon, että resurssit ovat liian vähäiset. Naapuri kaupungista noin tunnin ajomatkan päästä olisi saatavilla lisäapua.
- facebook-ryhmässä on käynnistynyt spontaani auttamisketju
- Sosiaaliviranomainen pyytää apua Mutaharjun asuinalueen asukkaiden tilanteen ja mahdollisen avuntarpeen (lääkehuolto ym.) kartoittamiseen puhelimitse.

Skenaario 3. Laaja-alainen maahanmuutto

- Maan rajojen yli on hybridivaikuttamisen seurauksena ohjattu **noin 5000 ihmistä**
- Punainen Risti on **käynnistänyt operaation** ja yhteistyön viranomaisten kanssa järjestelykeskuksen
- **Rajavartiolaitos** pyytänyt Punaisen Ristin apua ihmisten vastaanottamiseen ja ohjaamiseen **järjestelykeskukseen**
- Seuraavan viikon aikana Punaisen Ristin tehtäväksi annetaan **kahden hätämajoitusyksikön**
- **Sosiaalisessa mediassa on käynnistynyt spontaani auttamissivusto/verkosto** jossa ihmiset keräävät lahjoituksia.

Ryhmätyö

- Ryhmät 1-4 "Pieni tilanne"
- Ryhmät 5-8 "Laaja tilanne"
- Ryhmät 9-> "Pitkäkestoinen tilanne"

Menti.com 6992 2247

<https://www.menti.com/2vxfgc5rwf>

Skenaarioiden purku

- Skenaario kerrallaan nostoja
- Lopuksi yhteiset havainnot

Toimintamalli

- **Vastuuhenkilö (jolle asia kuuluu)**
- **Viranomaisen lupa / suostumus**

- Opastus
- Uuden tunnistaminen ja kirjaaminen
 - uuden ilmoittautumislomake
 - haastattelu
 - motiivi ja osaaminen
 - salassapitositoumus
- Vastuiden ja oikeuksien kertominen (ohje)
 - ohjeet kulukorvauksiin
 - oikeus olla tekemättä/keskeyttää
 - toiminta onnettomuustilanteessa
 - vaitiolo ja autettavan suoja
 - purut
 - poistuminen vain ilmoittautumalla
- Pikakoulutus
 - toimintatapaan
 - tilanteeseen / tehtävään
 - turvallisuuteen
- Hyvä päättäminen
 - purut
 - tietoa toiminnasta
 - tulevat koulutukset
 - esite toiminnasta / miten päästä mukaan

Haastattelumalli

Punainen Risti

Kysyttävää?

SUOJA
— 2022 —